

PORTELL

Amb el Bergantes obrint pas
entre les muntanyes

**ELS
PORTS**
és Autèntic

INFORMACIÓ

Portell és una població que està situada al nord de la província de Castelló i a l'extrem occidental de la comarca dels Ports. El nucli urbà es troba a uns 1.070 metres d'altura, dins d'un entorn muntanyenc i abrupte, amb nombrosos barrancs. El seu accés és per una sinuosa carretera que uneix Cincorres amb La Iglesuela, recorrent un paisatge de gran bellesa natural.

El clima de la zona és de transició del mediterrani al continental, amb hiverns molt freds i estius càlids, amb primaveres i tardors molt curtes. L'altitud màxima se situa als 1.320 metres del Port de Cabrillas, que és porta d'entrada a la comarca del Maestrat. Portell, a més, compta amb una sèrie de llocs de gran interès turístic que encara hui es conserven verges. Es tracta de llocs que guarden una gran riquesa etnogràfica pels seus valors autòctons, entre els quals podem destacar: el despoblat de les Alberedes, la Rambla Celumbres, la Roca Roja, el Barranc dels Clapisses, el Pla de Ramonas o el Pont de la Rambla.

ORÍGENS

Sembla ser un fet provat que Portell va ser conquerit als musulmans per Balasc d'Alagó el 1233. Nous descobriments i l'existència del poblat musulmà de Portell el Vell posen en dubte aquesta qüestió.

La carta de poblament concedida per Pere II en 1212 als templers de Cantavella inclou els territoris actuals de La Mata, La Cuba i Portell fins al Castell musulmà de Celuma. Al segle XIII es construeix la potent torre defensiva (actual campanar) pels templers per a controlar el camí que comunica amb les terres altes de Terol i defensar la frontera.

El nucli defensiu possibilita el desenvolupament del poblat. Portell no té origen islàmic, és cristià i de nova creació.

PLAÇA I AJUNTAMENT

Al segle XVII, seguint les directrius de l'urbanisme barroc, es produeix una reforma important que elimina edificis gòtics per a crear espais públics.

L'edifici de l'Ajuntament és similar a uns altres de la comarca i al costat de l'Escoleta, l'actual casa del metge i l'antiga escola de pàrvuls crea un espai per a centralitzar la vida col·lectiva i situar les activitats festives.

CASA ABADIA

Casa annexa a l'Església construïda cap a 1750 per a residència dels clergues. Adossada a les muralles i a una torre presenta una tipologia de casa residencial de família acomodada. Una àmplia balconada de fusta connecta visualment amb l'exterior. A la part superior una escala de caragol comunica amb la sagristia.

ESGLÉSIA DE L'ASSUMPCIÓ

Construïda a la primera meitat del segle XVIII, és un dels primers temples d'Església-saló de la Comunitat valenciana. Amb planta rectangular, consta de tres naus de la mateixa altura i murs perimetrals sense capelles excepte a la capçalera on se situa el presbiteri semicircular. Coberta de canó amb llunetes a la nau central i d'aresta a les laterals. El creuer i la sagristia, amb interessants pintures al fresc, coberts amb cúpula. El campanar, antiga torre defensiva, presenta una atractiva porta barroca.

ERMITA DE LA MARE DE DÉU DE LA FONT

Probablement construïda sobre un santuari iberoromà manté les fórmules constructives del gòtic tardà associat al gust renaixentista.

Nau única, a diferents nivells amb contraforts adossats al mur i coberta amb volta gòtica. El 1719, el barroc va cobrir la capçalera amb pintures que decoren nervis i paraments. La façana de plenitud geomètrica i la porta renaixentista completen el recinte.

ERMITA DE SANT MARC

Església d'una sola nau que aplica el sistema constructiu de tradició civil amb coberta de dos vessants sobre arcs de diafragma apuntats.

És un sistema utilitzat als països de la ribera del mediterrani i que a València està relacionat amb la repoblació cristiana, d'ací la denominació de gòtic-reconquesta. La capçalera és plana i en ella està la porta dovellada d'entrada.

CALVARI

Construït en 1849, amb tot un conjunt de capelles del viacrucis representades en estampes de ceràmica.

Al seu interior, s'alça una xicoteta església, amb façana de pedra de carreus i coberta amb quatre vessants. Compta amb un altar, cúpula i quatre decorades columnes.

PONT DE LA RAMBLA

És una construcció de la denominada arquitectura de l'aigua. Molts autors han assenyalat l'origen romà del Pont.

Descartat l'origen medieval, no és d'arc apuntat, altres experts situen la seua construcció en època moderna i relacionat amb el comerç de la llana.

L·LAVADORS PÚBLICS

Construïts per a facilitar la rentada de la roba aprofitant un brollador pròxim, apareixen a mitjans o finals del s. XVIII, amb les mesures higienistes que van prendre els Il·lustrats. Estan formats per murets rematats per lloses de pedres inclinades. Procurant la màxima il·luminació i ventilació es cobren en una crugia que és de bigues. La coberta sol ser de teula àrab. Van ser i encara són un important centre de convivència i contacte social.

NATURALESA

Portell té un extraordinari atractiu als seus recursos naturals, especialment per la diversitat d'hàbitats existents.

El LIC de l'Alt Maestrat, amb la presència d'hàbitats, espècies endèmiques i elements etnogràfics destacats, com el conjunt patrimonial de la pedra en sec.

El Paratge Natural Municipal de la Rambla de Celumbres ens sorprendrà amb la frondositat dels seus boscos de pins i coníferes.

La Roca Roja, singular canó geològic, les vertiginoses parets del qual s'alcen a més de 300 m d'altura. En les seues inaccessibles parets nien colònies de voltors negres i exemplars de cabra salvatge.

Els Plans, situada a 1.262 metres, però de fàcil accessibilitat. Allí es pot contemplar unes impressionants vistes de la Roca Roja i de l'agrest barranc del Celumbres.

El Barranc de les Clapisses, disposa de diversos gorgs que, en temporades de pluges, mostren un gran espectacle paisatgístic, especialment el denominat Toll Negre.

Les Alberedes, a la vall del riu de la Cuba, dominat per una espectacular vegetació i el vol de voltors i àguiles. Va arribar a ser barri de Portell, amb escola i ermita inclosa.

Els arbres monumentals del Pi de Marianet i el Roure de Portell, són exemplars d'arbres singulars i d'indubtable antiguitat.

Punts d'interès / Puntos de interés / Interest places

1

Ajuntament

Ayuntamiento

Town Council Building

2

Centre de Salut

Centro de Salud

Medical Centre

3

Farmàcia

Farmacia

Pharmacy

4

Castell de Portell de Morella (BIC)

Castillo

Castle

5

Església parroquial de l'Assumpció

Iglesia parroquial

Church

6

Museu Templar

Museo

Museum

7

Casa Abadía

Casa Abadía

Abbey house

8

Ermita de N S de l'Esperança (s. XV s. XVI)

Ermita

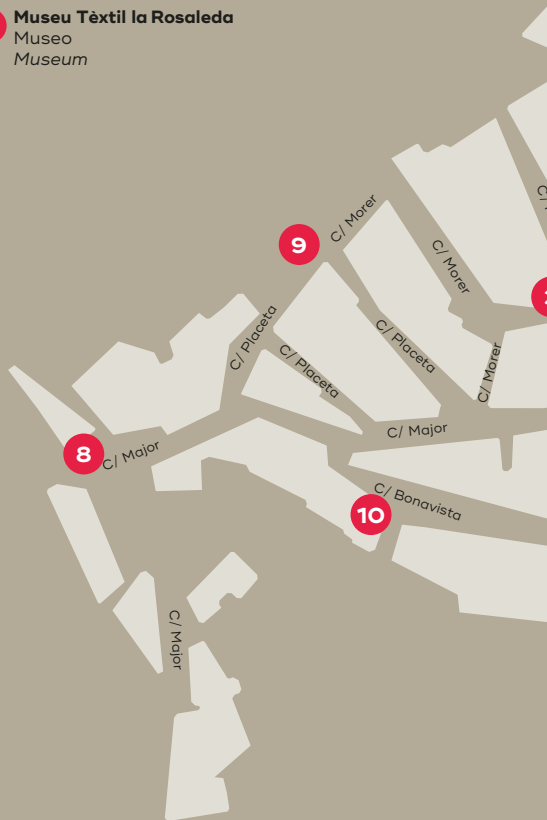
Chapel

9

Museu Tèxtil la Rosaleta

Museo

Museum

Av. Sant Isidre

Av. Sant Isidre

Av. Sant Isidre

C/ Calvari

C/ Calvari

C/ Portal

C/ Bonavista

C/ Església

C/ Major

C/ Estefania

C/ Estefania

C/ Bonavista

C/ Bonavista

C/ Bonavista

PORTELL

PRODUCTES TRADICIONALS

Productes que han sigut utilitzats des de temps immemorials i que molts tenen origen medieval.

El pa de Portell és apreciat pel seu sabor, ja oblidat a les ciutats. Tal vegada serà pels ingredients i les formes artesanals de l'antic forn de Portell, d'herència musulmana.

A Portell es cultiva des de temps remots la tòfona negra, que ens permet degustar plats tan saborosos com el paté trufat en salsa tèbia de nabius o l'espatlla de corder trufada i embolicada en pasta fullada.

L'entorn natural de Portell ofereix una gran varietat de bolets que es poden recollir al seu territori i podem trobar tota varietat de bolets comestibles.

La mel de flor de carrasca o d'espígol és produïda encara pels apicultors locals. Es pot degustar mesclada amb la llet, a la quallada, amb formatge tendre o en diverses elaboracions de rebosteria, com el flaó.

Les plantes silvestres i aromàtiques són abundants a Portell que, a més del seu interès botànic, han sigut utilitzades tradicionalment pel seu interès medicinal, com és el cas del te de roca o la camamil·la.

Portell encara conserva l'elaboració tèxtil com una de les seues principals activitats tradicionals, que fa servir productes de qualitat de la zona per a confeccionar gèneres de punt o mocadors, que hui s'usen als Santfermins de Pamplona, la Setmana Santa de Sevilla o als Castellers de Catalunya.

FESTES POPULARS

SANT ANTONI ABAT

Se celebra el dissabte més pròxim al 17 de gener, amb una representació de la vida del Sant, plantada del Maio, foguera, barraca i benedicció dels animals.

FESTES PATRONALS

Festes patronals dedicades a Sant Tomàs, Sant Roc i l'Assumpció. Se celebren a mitjan mes d'agost, amb bous, balls amb orquestra i competicions diverses.

SANT MARC

Se celebra el dissabte més pròxim al 25 d'abril, amb una romeria a les Alberedes, on se celebra missa popular, es reparteix un rotllo als assistents i un menjar de germanor.

DIA DE LA PATRONA

Se celebra el dia 18 de desembre. Després d'una processó els "quintos" entreguen la coqueta (pasta típica) als assistents i els més menuts reciten poesies en honor a la verge, conegudes popularment com a "dits".

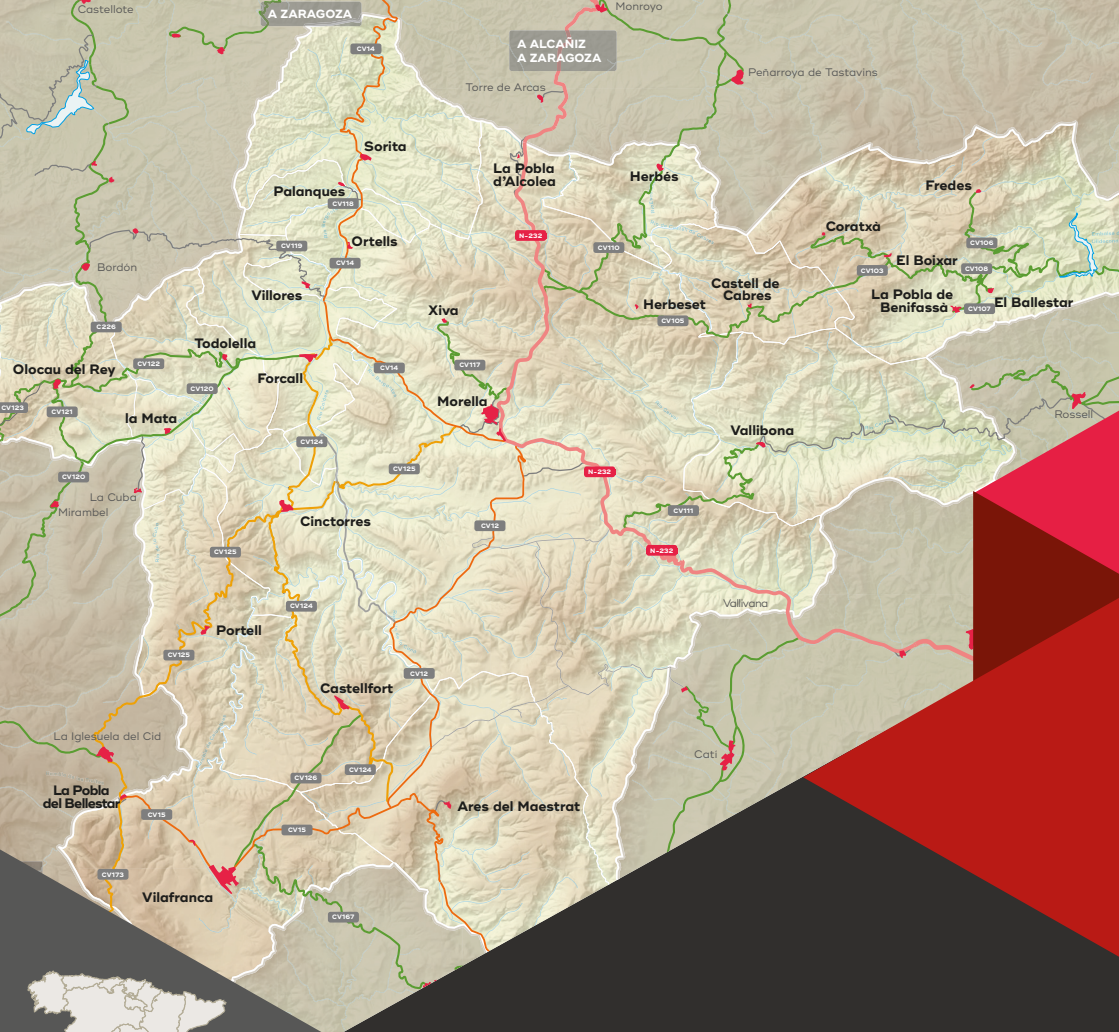
SANT QUIRICO I SANTA JULITA

Se celebra entre finals de juny i principis de juliol a les Alberedes.

ROGATIVA A SANT PERE

D'origen medieval, manté el misticisme, religiositat i rigorositat a les seues normes. Compte la llegenda que l'origen està en la marxa de 12 homes que van caminar fins a Roma per a demanar al Papa una benedicció que portara la salut i l'aigua al poble. Només va tornar uns 14 anys després, amb el mandat d'anar a l'ermita de Sant Pere de Castellfort. Des de llavors, 12 pelegrins de la localitat separats per 50 passos cadascun, peregrinen en silenci fins a Sant Pere de Castellfort i es torna a la vesprada. A l'arribada al poble els esperen les peanyes i banderes de la parròquia i es puja en processó a l'Església.

ELS PORTS
Portell

Ajuntament
de Portell

www.elsports.es/portell · www.portelldemorella.es

Pla de Dinamització i Governança Turística de Els Ports

